

schaken Max Pam

Euwe bleef altijd de leraar wiskunde

Woensdag was het op de kop af 75 jaar geleden dat Machgielis (Max) Euwe wereldkampioen schaken werd door de dertigste matchpartij tegen Alexander Aljechin remise te geven.

Op de veertigste zet vroeg Aljechin ineens aan Euwe: "Moeten wij afbreken of kan ik u nu al feliciteren?" Euwe, die totaal gewonnen stond – zie diagram 1 – vatte deze opmerking op als een remiseaanbod. Een ander had misschien gedacht dat Aljechin in omfloerste termen had opgegeven, maar zo niet Euwe. Die nam genoegen met dit remise, omdat hij daardoor de tweekamp met 15,5-14,5 gewonnen.

In feite was dat de eerste keer dat een Nederlander wereldkampioen werd in een van de drie grote wereldsporten: atletiek, voetbal en schaken.

Die dertigste partij werd gespeeld in hotel Krasnapolski, waar zich een paar duizend Amsterdammers hadden verzameld. Toen het heugelijke nieuws bekend werd, steeg er een luid gejuich op. Aljechin, de ontroonde kampioen, schijnt met tranen in de ogen te hebben gestaan, toen hij de hand van zijn tegenstander hief en riep: "Es lebe Schachweltmeister Euwe, es lebe schachliebend Holland!"

Euwe zelf bleef de rustige leraar die hij altijd al was geweest. Het dankwoord van zijn eigen vrouw nam hij minzaam in ontvangst en alleen bij het spelen van het Wilhelmus had hij het even te kwaad.

Maar buiten barstte het feestgedruis los. Toen het gezelschap zich per auto van Krasnapolsky naar de Vijzelstraat begaf om in het Carlton Hotel het slotdiner te gebruiken, werden zij van alle kanten toegezwaaid. En ondanks de bittere kou

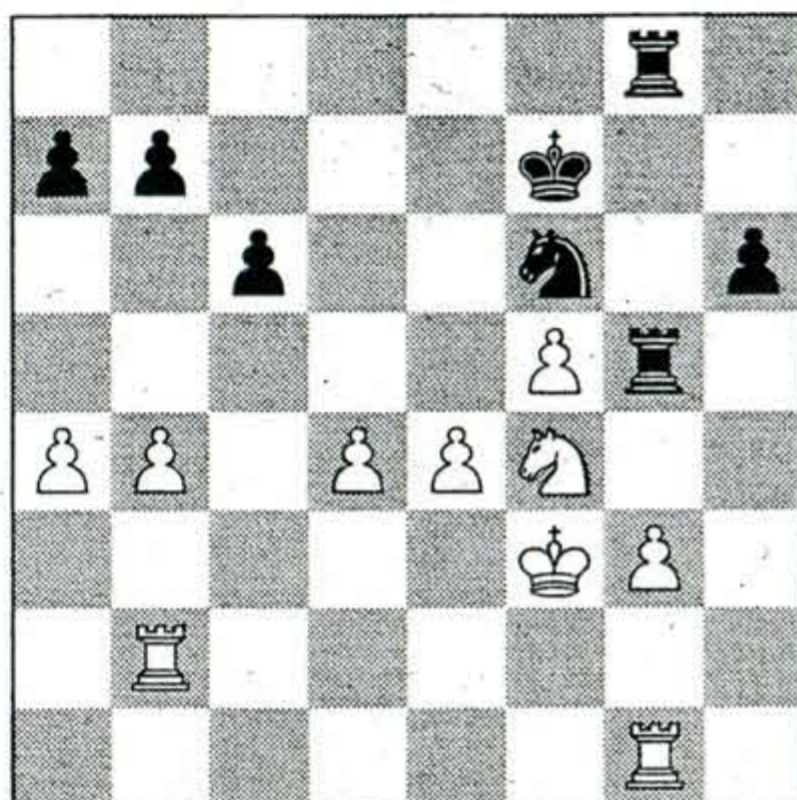

Diagram 1

gingen overal de ramen open en dreunde het driewerf "hoera, hoera, hoera!" langs de gevels.

Volgens Euwes biograaf Alexander Münnighoff heeft de kersverse wereldkampioen in het Carlton nog een korte speech gehouden, waarin hij zich onder andere tegenover zijn burens verontschuldigde voor zijn ongeregelde thuiskomsten van de laatste tijd, waardoor hij misschien voor wat overlast op de trap had gezorgd. Kom daar tegenwoordig nog maar eens om!

Euwe was een door en door keurige man, een gedeeltelijke mythe die door Euwe zelf zorgvuldig in stand is gehouden. Aljechin daarentegen was het drankorgel, dat tijdens de match verschillende malen voor incidenten zou hebben gezorgd. Zo zou Aljechin voor de 21ste partij te Ermelo dronken in grasperk zijn gevonden. De speculaties daarover liepen zo hoog op dat mr. Max Levenbach, voorzitter van het matchcomité, een verklaring uitgaf dat onder andere de zinsneden bevatte: 'Algemeen is bekend dat de wereldkampioen de laatste jaren gewend is veel sterke drank in te nemen. Niet alleen ondervindt Aljechin hiervan geen

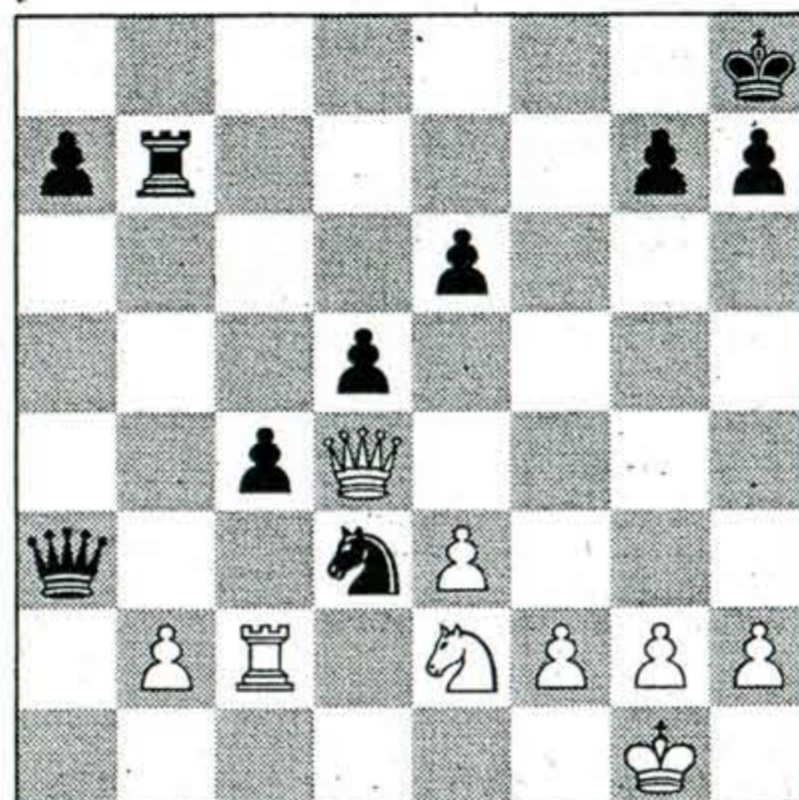

Diagram 2

hinder, doch in kringen van schaakdeskundigen staat men op het standpunt dat hij mede daardoor vaak tot topprestaties komt.'

Euwe liet de commotie gelaten over zich heen gaan. Hij wist dat hij verdiend had gewonnen, maar hij zag de titel ook als iets dat hem per ongeluk was toegevallen. Hij bleef gewoon wiskundeleraar op een middelbare meisjesschool.

Euwe-Aljechin (Partij 30, 1935)

1. d2-d4 d7-d5 2. c2-c4 d5xc4 3. Pg1-f3 Pb8-d7 4. Dd1-a4 c7-c6 5. Da4xc4 Pg8-f6 6. g2-g3 g7-g6 7. Pb1-c3 Lf8-g7 8. Lf1-g2 o-o 9. o-o Dd8-a5 10. e2-e4 Da5-h5 11. Dc4-d3 Pd7-b6 (Na 11. ... e5! Staat het ongeveer gelijk.) 12. Pc3-e2 Tf8-d8 13. a2-a4 Pb6-d7 14. b2-b4! (De afgelopen fase heeft Euwe zeer sterk gespeeld. Zwart staat al met de rug tegen de muur, zeker als je bedenkt dat Aljechin moest winnen.) 14. ... g6-g5?! (Nauwelijks beter was 14. ... Lh6 15. Pf4 Lf4x 16. Lf4x en wit staat mooi.) 15. Pf3xg5 Pd7-e5 16. Dd3-c2 Pe5-g6 17. h2-h3 h7-h6 18. Lg2-f3 (Met 18. g4 kon Euwe een stuk winnen, maar dan offert zwart ook op

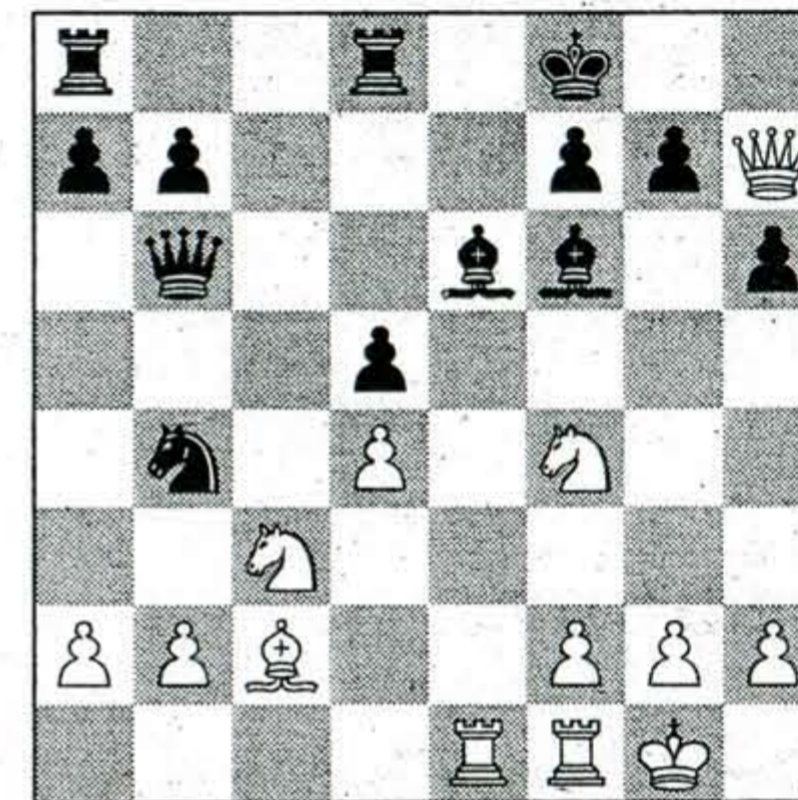

Diagram 3

g4 en krijgt aardige tegenkansen.) 18. ... Pf6-g4! 19. h3xg4 Lc8xg4 20. Lf3xg4 Dh5xg4 21. Pg5xf7 Kg8xf7 (Zwart heeft stukverlies voorkomen, maar blijft verloren staan.) 22. Dd3-c4+ e7-e6 23. f2-f3 Dg4-h5 24. Lc1-e3 Td8-g8 25. Tf1-f2 Lg7-f6 26. Ta1-f1 Pg6-h4 (De ondergang tegemoet.) 27. Dc4xe6+! Kf7xe6 28. Pe2-f4+ Ke6-f7 29. Pf4xh5 Lf6-e7 30. Kg1-h2 Ph4-g6 31. Tf2-b2 Ta8-c8 32. f3-f4 Pg6-f8 33. f4-f5 Le7-g5 34. Le3xg5 Tg8xg5 35. Ph5-f4 Pf8-h7 36. Pf4-e6 Tg5-h5+ 37. Kh2-g2 Ph7-f6 38. Kg2-f3 Tc8-g8 39. Pe6-f4 Th5-g5 40. Tf1-g1 en grootmoedig door Euwe remise gegeven.

Speyer-Euwe (1921)

1. d2-d4 d7-d5 2. Pg1-f3 Pg8-f6 3. c2-c4 e7-e6 4. Pb1-c3 c7-c5 5. Lc1-g5 c5xd4 6. Dd1xd4 Lf8-e7 7. c4xd5 e6xd5 8. e2-e3 Pb8-c6 9. Lf1-b5 o-o 10. Dd4-d2 Lc8-e6 11. o-o Ta8-c8 12. Tf1-d1 Dd8-a5 13. Lb5xc6 b7xc6 14. Pf3-d4 (Beter was 14. Lf6x Lf6x 15. Pe4 Dd2x 16. Pf6x+ gf6x 17. Td2x c5 18. Tc1 en wit staat niet minder.) 14. ... Tf8-d8 15. Ta1-c1 Kg8-h8 16. Pd4xe6 f7xe6 17. a2-a3 c6-c5 18. Dd2-e2 c5-c4 19. De2-f3 Tc8-b8 20.

Td1-d2 Pf6-e4! 21. Lg5xe7 (Vooraf niet: 21. Pe4x de4x 22. Td8x+ Td8x met stukverlies.) 21. ... Pe4xd2 22. Df3-d1 Pd2-b3 23. Le7xd8 Da5xd8 24. Td2-c2 Pb3-c5 25. Dd1-d4 Dd8-e7 26. Dd4-e5 Tb8-b7 27. Pc3-e2 Pc5-d3 28. De5-d4 De7xa3!!

Zie diagram 2.

Briljant. Na 29. ba3x Tb1+ 30. Pc1 Pc1x dreigt allesvernietigend 31. ... Pe2 mat. Het lijkt er echter op dat wit door 29. Tc4x een gevaarlijke tegenstroef heeft, aangezien 29. ... dc4x Dd8 mat is en 29. ... Da1+ 30. Pc1 Tb8 31. Tc7 ook slecht afloopt voor zwart. Maar zwart speelt echter 29. Tc4x Df8!! en de kansen zijn wederom gekeerd. Wit kan zich niet meer verweren tegen de dubbele dreiging 30. ... dc4x en 30. ... Df2x. Wat Speyer doet verliest overigens ook.) 29. h2-h4 Da3-a1+ 30. Kg1-h2 h7-h6 31. Pe2-f4 Da1-d1 32. Tc2-e2 Tb7-f7 33. Pf4-g6+ Kh8-h7 34. Dd4-g4 Pd3xf2 35. Dg4xe6 Tf7-f6 36. De6-e7 Pf2-g4+ en wit gaf op.

Euwe-Fischer (New York, 1957)

1. d2-d4 Pg8-f6 2. c2-c4 e7-e6 3. Pb1-c3 d7-d5 4. c4xd5 e6xd5 5. Lc1-g5 Lf8-b4 6. e2-e3 h7-h6 7. Lg5-h4 c7-c5 8. Lf1-d3 Pb8-c6 9. Pc3-e2 c5xd4 10. e3xd4 o-o 11. o-o Lc8-e6 12. Ld3-c2 Lb4-e7 13. Pe2-f4 Dd8-b6 14. Lh4xf6 Le7xf6 15. Dd1-d3 Tf8-d8 (Evenmin hielp 15. ... g6 16. Pg6x fg6x 17. Dg6x+ en wit wint.) 16. Ta1-e1 Pc6-b4 17. Dd3-h7+ Kg8-f8 18. a2-a3!

Zie diagram 3.

Dat stuk geeft hij graag om het zwarte paard van d5 los te weken.) 18. Pb4xc2 19. Pc3xd5 Td8xd5 20. Pf4xd5 en zwart gaf op.